

Sygn. akt IV CSK 388/18

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku E. R.
przy uczestnictwie M. Z.
o rozgraniczenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 marca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w O.
z dnia 23 maja 2017 r., sygn. akt I Ca [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawcy E. R. od postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 23 maja 2017 r., sygn. akt I Ca [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 153 k.c. polegające na ustaleniu granicy z zastosowaniem kryterium wszelkich okoliczności, w sytuacji gdy wskazane w tym przepisie kryteria rozgraniczenia wyłączają się wzajemnie,

a dopóki nie zostanie przesądzone, że nie jest możliwe ustalenie granic na podstawie pierwszego kryterium (stanu prawnego), niedopuszczalne jest posłużenie się dalszymi.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawca oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta jednak nie została spełniona.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności rozstrzygnięcia możliwości zastosowania przez sąd w sprawie art. 153 k.c. z ustaleniem przebiegu granicy z uwzględnieniem kryterium wszelkich okoliczności, w sytuacji gdy z prawidłowo zebranego i prawidłowo ocenionego materiału dowodowego wynikałaby możliwość ustalenia przebiegu granicy według kryterium stanu prawnego, polegającego na ustaleniu do jakiego miejsca na gruncie sięga prawo własności, a w konsekwencji, czy sąd rozpoznając sprawę w postępowaniu rozgraniczeniowym może nie przeprowadzać dowodów na okoliczności umożliwiające ustalenie przebiegu granicy według kryterium stanu prawnego, opierając się na kryterium wszelkich okoliczności.

W orzecznictwie nie budzi jakichkolwiek wątpliwości, że wskazane w art. 153 k.c. kryteria są ułożone w ścisłej hierarchii. Najpierw zatem sąd powinien ustalić stan prawny granic, biorąc pod uwagę wszelkie środki dowodowe, tj. mapy, wyrisy z map, operatów geodezyjnych, wyniki pomiarów geodezyjnych będących podstawą ewidencji gruntów i wpisów w księgach wieczystych. Postępowanie

rozgraniczeniowe, zgodnie z art. 153 k.c., za pierwsze i najważniejsze kryterium rozgraniczenia uznaje stan prawny, który obejmuje stan nieruchomości aktualny w chwili orzekania, uwzględniający wszystkie czynniki, mające na to wpływ, możliwe do stwierdzenia na podstawie niekwestionowanych twierdzeń i dowodów przeprowadzonych w toku postępowania. Zasada wzajemnego wyłączenia kryteriów przewidzianych w tym przepisie, wyklucza korygowanie przebiegu granic ustalonych według stanu prawnego przez włączenie kryterium ostatniego spokojnego stanu posiadania, czy kryterium wszelkich okoliczności, w tym względów celowości zarówno, co do całej granicy, jak i jej fragmentów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2016 r., III CSK 126/15 nie publ. z dnia 8 września 2016 r., II CSK 836/15 i z dnia 20 kwietnia 2017 r., II CSK 386/16, nie publ.).

Sformułowane zatem przez skarżącego zagadnienie prawne nie tylko nie spełnia przesłanki nowości w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. skoro zostało już dostatecznie wyjaśnione w judykaturze, ale co ważniejsze, nie przystaje do stanu faktycznego sprawy, gdyż wnioskodawca nie wykazał, by istniały podstawy do rozgraniczenia według kryterium prawnego, w szczególności, by Sąd Okręgowy pominął dowody potwierdzające przebieg granicy według stanu prawnego. Z przedstawionego stanu faktycznego, który jest w postępowaniu kasacyjnym wiążący (art. 398¹³ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), a który wnioskodawca w skardze kasacyjnej nie kontestuje, nie wynika, by istniały podstawy do ustalenia spornych granic według stanu prawnego. Brak było bowiem dokumentów, a w szczególności map (o których stanowi rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 14 kwietnia 1999 r. w sprawie rozgraniczania nieruchomości – Dz. U. Nr 45, poz. 453) odzwierciedlające w sposób nie budzący wątpliwości granicę prawną, jak również zgromadzony materiał dowodowy z osobowych źródeł nie pozwalał na odtworzenie przebiegu granicy według stanu z dnia 4 listopada 1971 r. (tj. w dacie wejścia w życie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych). Należy zauważyć, że wnioskodawca i uczestnik nie byli zgodni co do przebiegu granicy pomiędzy ich nieruchomościami według kryterium stanu prawnego. Biegły sądowy geodeta stwierdził, że nie ma możliwości

jednoznacznego odtworzenia granic według stanu prawnego, a to wskutek nie odnalezienia w terenie fotopunktu, który stanowiłby podstawę odtworzenia zarysu pomiarowego.

Jak wspomniano, wnioskodawca w skardze kasacyjnej nie podnosi zarzutów naruszenia prawa procesowego, ani nie zarzuca jakie konkretnie dokumenty nie zostały uwzględnione przez Sąd drugiej instancji, na podstawie których możliwie byłoby ustalenie przebiegu granicy według kryterium stanu prawnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 5 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (j.t. Dz. U. poz. 1800, ze zm.).